Міністерство екології та природних ресурсів України
Національна академія аграрних наук України
Національна академія медичних наук України
Державне агентство України з управління зоною відчуження
Громадська рада при Мінприроди України
Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління
Національний науковий центр радіаційної медицини
Інститут клінічної радіології
Інститут радіаційної гігієни і епідеміології
Інститут експериментальної радіології
Радіобіологічне товариство України
Інститут агроекології і природокористування
Житомирський національний агроекологічний університет
Інститут сільського господарства Полісся
Національний університет біоресурсів і природокористування
Національний університет водного господарства та природокористування
Експертний центр "УКРЕКОБІОКОН"
ВГО "Чиста хвиля"
ГО "Центр сучасних інновацій"

"РАДІОЕКОЛОГІЯ-2017"

Збірник статей

Науково-практичної конференції із міжнародною участю

24-26 квітня 2017 року

м. Київ

ББК ф.4

Видається за рішенням організаційного комітету конференції
(протокол № 2 від 20 квітня 2017 р.)

"Радіоекологія-2017". Збірник статей Науково-практичної конференції із міжнародною участю, м. Київ, 24-26 квітня 2017 року. – Житомир: Вид-во ЕЦ «Укрекобіокон», 2017. – 282 с. іл..

Збірник містить матеріали досліджень вчених теоретичного і практичного характеру з актуальних питань загальнаої радіобіології; радіоекологічних аспектів Чорнобильської катастрофи; радіопротекторного впливу; соціально-радіоекологічного моніторингу та методології радіоекологічного моніторингу в цілому.

Матеріали статей можуть використовуватись керівниками державних установ,, спеціалістами, аспірантами, науковими співробітниками, студентами вищих навчальних закладів.

Відповідальність за зміст і достовірність поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори наукових статей.

Збірник підготовлено з оригіналів статей авторів без літературного редагування.

© Колектив авторів, 2017

Організаційний комітет:

1. **Семерак О.М.** – міністр екології та природних ресурсів України (голова оргкомітету)
2. **Гадзало Я.М.** – президент Національної академії аграрних наук України академік НААН, д.с.-г.н., професор, (співголова оргкомітету)
3. **Цимбалюк В.І.** – президент Національної академії медичних наук України академік НАМН, д. м. н, професор, президент ВТ Радіобіологів (співголова оргкомітету)
4. **Карнаух Л.А.** – Директор департаменту стратегічної екологічної політики Мінприроди (заступник голови оргкомітету)
5. **Петрук В.В**. – Голова Державного агентства України з управління зоною відчуження (заступник голови оргкомітету)
6. **Рашидов Н.М**.- д.б.н., професор, зав. лаб. радіобіології ІКБІГІ президент ВТ Радіобіологів (заступник голови оргкомітету)
7. **Бондар О.І.** – член-кор. НААН, д.б.н., професор, ректор ДЕАПО (заступник голови оргкомітету)
8. **Базика Д.А.** – д.м.н., проф., член-кор. НАМН, генеральний директор ДУ ННЦРМ НАМН України,
9. **Фурдичко О.І.** – академік НААН, д.е.н., професор, директор Інституту агроекології і природокористування
10. **Патика В.П.** – академік НААН, д.б.н., професор ІМВ НАН України
11. **Романчук Л.Д.** – д.с.-г.н., професор, проректор ЖНАЕУ
12. **Прістер Б.С.** – академік НААН, д.б.н., г. н. с., Інституту проблем безпеки АЕС
13. **Талько В.В.** – д.м.н., проф директор Інституту експериментальної радіології ННЦРМ, заслужений діяч науки і техніки України
14. **Савченко Ю.І.** – академік НААН, д.с.-г.н., професор ІСГП
15. **Ходаківська О.В.** – д.е.н., с.н.с., зав. відділу ІАЕ,
16. **Рудик Р.І.** – директор Інституту с.г. Полісся, к.с.-г.н., с.н.с.
17. **Нягу А.І.** – д. м. н., проф., Президент асоціації "Лікарі Чорнобиля"
18. **Гудков І.М.** – академік НААН, д.б.н., професор НУБіП
19. **Рахметов Д.Б.** – д.с-г.н., проф. Ботанічний сад ім. Гришка НАНУ
20. **Тришин В.В.** – к.ф.-м.н. заступник директора ЦКК НАНУ
21. **Ландін В.П.** – д.с-г.н., зав. відділом радіоекологічного моніторингу інституту ІАП
22. **Лико Д.В.** – академік МАНЕБ, д.с-г.н., професор, зав. кафедри екології РГУ
23. **Берзіна С.В.** – Голова ГР при Мінприроди України
24. **Азаров С.І.** – д.т.н., зав сектором радіаційної безпеки ІЯД
25. **Кашпаров В.О.** – д.б.н., директор Інституту с.г. радіології НУБіП
26. **Славов В.П.** – член кор. НААН, д.с-г.н., професор ЖНАЕУ
27. **Клименко М.О.** – академік УЕАН, д.с.-г.н., професор, зав. кафедри екології НУВГП
28. **Краснов В.П.** – д.с-г.н., проф., зав. кафедри екології ЖДТУ
29. **Коніщук В.В**. – д.б.н. зав. відділом ІАП НААНУ
30. **Дубчак С.В.** – д.б.н., професор ДЕАПО
31. **Орлов О.О.** – к.б.н., с.н.с. Поліського філіалу УкрНДІЛГА
32. **Хижняк С.В.** – д.б.н., професор, КНУ ім. Т. Шевченка
33. **Дрозд І.П.** – д.б.н., с. н. с. Інститут ядерних досліджень НАНУ
34. **Борисюк М.М.** – голова секретаріату Комітету ВР з питань екологічної політики
35. **Годовська Т.Б.** – к.т.н., Голова ГО «Центр сучасних інновацій»
36. **Гуреля В.В.** – к.с.-г.н., голова ВА "Молодих екологів України" (секретар оргкомітету)
37. **Фещенко В.П.** – академік МАНЕБ, д.т.н., голова комітету освіти, науки та євроінтеграції ГР при Мінприроди (голова секретаріату оргкомітету, модератор)

Шановні учасники і гості конференції!

Вітаю Вас із початком роботи щорічної Науково-практичної конференції із міжнародною участю "Радіоекологія-2017". За останні роки у науковців сформувалась добра традиція збиратися разом, проводити плідні дискусії, та працювати над розв'язанням актуальних питань з радіоекології.

На превеликий жаль, у екологічній сфері нашої країни існує великий перелік питань, серед яких на передньому плані стоять проблеми, що пов'язані з радіоактивним забрудненням внаслідок аварії на ЧАЕС. У їх розв'язанні важливою є роль учених, чиї розробки здатні поліпшити стан навколишнього середовища, забезпечити раціональне природокористування та охорону здоров'я населення. Сподіваюсь, що пріоритетні питання, передбачені для обговорення на цьому високому представницькому форумі, фахові діалоги та дискусії будуть сприяти розвитку вітчизняної науки, подальшому вдосконаленню відносин вчених з різних напрямків досліджень, а також утвердженню в нашому суспільстві сталого розвитку, злагоди та єднання.

Ми впевнені, що Україна має достатній потенціал, щоб здійснити прорив до нових технологій у ресурсозберігаючому виробництві, нових відносин у сфері екології, нових поглядів на якість і рівень життя, а також двохсторонній інтеграції екологічно збалансованої парадигми взаємозв'язків виробництва та навколишнього середовища.

Впевнений, що завдяки Вашій наполегливій праці активно функціонують провідні наукові школи та створюються сучасні технології. Тому апробація представлених Вами робіт буде сприяти синергетичному розвитку вітчизняної науки, а учасники конференції, збагачені новими ідеями, знаннями, вміннями та навичками, використають їх у своїй повсякденній роботі для користі та розквіту нашої держави.

Щиро бажаю всім плідної праці, пошуку ефективних рішень та творчої наснаги до впровадження нових знань.

З повагою,
Міністр екології та
природних ресурсів України *Остап Семерак*

ЗМІСТ

O. Dmitriev, V. Polischuk, M. Guscha, A. Dyachenko
CHERNOBYL EXCLUSION ZONE CONTAMINATION AND RESISTANCE OF CULTIVATED PLANTS TO PATHOGENIC FUNGI AND VIRUSES 10

S. Dubchak
ACCUMULATION OF CAESIUM BY ARBUSCULAR MYCORRHIZAL SYMBIOSES ON A CELLULAR LEVEL..... 15

A. Nurullayeva, A. Aminov, E. Shamilov, A. Abdullayev, G. Palatnikov, A.Mekhtiev
PREVENTIVE APPLICATION OF SEROTONIN-MODULATING ANTICONSOLIDATION PROTEIN (SMAP) FROM RADIATION DAMAGE 21

Азаров С.І., Матвєєва І.В., Сидоренко В.Л., Середа Ю.П.
АНАЛІЗ РАДІАЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ЕКОСИСТЕМ 24

Азаров С.І., Сидоренко В.Л.
СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ РАДІАЦІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ ЕКОСИСТЕМ..... 26

Азаров С.І., Сидоренко В.Л., Середа Ю.П.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РАДІОЕКОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ АВАРІЙ НА ЧАЕС ТА «ФУКУСІМА-1»..... 29

Бебешко В.Г., Бруслова К.М., Матасар І.Т., Лізогуб В.О., Равинський В.І., Куделя В.Л.
ПРОДУКТ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ «ЛАМІДАН»® - ЗАСІБ КОРЕКЦІЇ МЕТАБОЛІЧНИХ ПОРУШЕНЬ І ЙОДОДЕФІЦИТНИХ СТАНІВ 32

Бойко О.А., Лавренчук Г.Й., Талько В.В.
СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ В КУЛЬТУРІ КЛІТИН ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ НАЩАДКІВ ЩУРІВ, ОПРОМІНЕНИХ РАДІОІЗОТОПОМ ЙОДУ-131..... 35

Виноградська В.Д., Прістер Б.С., Лев Т.Д., Тищенко О.Г.
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ РАДІОЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ РАДІОЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ТЕРИТОРІЇ..... 40

Гаврилюк В.А., Бортнік А.М., Бортнік Т.П.
РАДІОЛОГІЧНИЙ ТА АГРОХІМІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ОСУШУВАНИХ ЗЕМЕЛЬ ПІВДЕННОГО ПОЛІССЯ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 44

Гаргер Е.К., Шинкаренко В.К., Кашпур В.А., Скоряк Г.Г., Калиновский А.К.
РАДИОАКТИВНЫЕ АЭРОЗОЛИ В БЛИЖНЕЙ ЗОНЕ ЧАЭС ВО ВРЕМЯ СТРОИТЕЛЬСТВА НОВОГО БЕЗОПАСНОГО КОНФАЙНМЕНТА В 2016 г. 47

Годовська Т.Б., Гуреля В.В., Фещенко В.П.
ОБГРУНТУВАННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РАДІАЦІЙНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ..... 52

Гресько М.В.
СПРИЙНЯТТЯ РАДІАЦІЙНОЇ ЗАГРОЗИ 55

Гриб Й.В.
ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЇ І НАКОПИЧЕННЯ РАДІОНУКЛІДІВ ЦЕЗІЮ-137 ТА СТРОНЦІЮ-90 У ВОДНИХ ЕКОСИСТЕМАХ ПОЛІССЯ УКРАЇНИ..... 59

Гриневич Ю.П., Липська А.І., Дрозд І.П., Телецька С.В., Сова О.А., Шитюк В.А.
ДО МЕХАНІЗМУ ФІЗИКО-ХІМІЧНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ВІЛЬНОРАДИКАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У КРОВІ ЩУРІВ ЗА МОДЕЛЮВАННЯ АВАРІЙНОГО НАДХОДЖЕННЯ ДО ОРГАНІЗМУ ^{131}І 63

Данкевич Є.М., Шегеда О.В.
СВІТОВИЙ ДОСВІД ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ 67

Дворецький А.І., Байдак Л.А., Маренков О.М.
ОЦІНКА РАДІОЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ТЕХНОГЕНО-ТРАНСФОРМОВАНИХ ЕКОСИСТЕМ ДНІПРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА 71

Дерев'янко Л.П., Баль-Прилипко Л.В., Назаров В.П.
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛАМІНУ − ІЗ БУРОЇ МОРСЬКОЇ ВОДОРОСТІ ЛАМІНАРІЇ У ХАРЧУВАННІ ДІТЕЙ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ НА РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНИХ ТА ЕНДЕМІЧНИХ ЗА ВМІСТОМ ЙОДУ ТЕРИТОРІЯХ 75

Дідух М.І., Славов В.П., Ландін В.П., Можар А.О.
РАДІАЦІЙНО-ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ТЕРИТОРІЇ ТА УМОВ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «ДРЕВЛЯНСЬКИЙ» 81

Домбровська Н.С.
ПОРУШЕННЯ ВУГЛЕВОДНОГО ОБМІНУ В УЧАСНИКІВ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЇ НА ЧАЕС В ДИНАМІЦІ ПІСЛЯАВАРІЙНОГО ПЕРІОДУ (ЗА ДАНИМИ КЛІНІКО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО РЕЄСТРУ).....86

Дрозд І.П.
КОНЦЕПЦІЯ ПРИЙНЯТНОГО РИЗИКУ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ 91

Євтушенко Г.І., Куценко В.І.
МОДЕЛЮВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ – ПРІОРИТЕТ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНАХ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ 98

Иванцов Д.Н., Гулаков А.В.
АКТИВНОСТЬ И РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ^{137}Cs В ОРГАНИЗМЕ НЕКОТОРЫХ ВИДОВ РЫБ, ОБИТАЮЩИХ В ОЗЕРЕ ГНЕЗДНОЕ НА ТЕРРИТОРИИ ПОЛЕССКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО РАДИАЦИОННО-ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ЗАПОВЕДНИКА 101

Іванова О.М., Бойко З.Н., Масюк С.В.
ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ДОЗ ОПРОМІНЕННЯ НАСЕЛЕННЯ, ЯКЕ ПРОЖИВАЛО НА РАДІОАКТИВНО-ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ У ПЕРІОД З 1986 ПО 2014 рр. 105

Іллєнко В.В., Паренюк О.Ю., Гудков І.М.
ЗМІНА ДОСТУПНОСТІ ^{137}Cs РОСЛИНАМ ПІД ВПЛИВОМ ҐРУНТОВОЇ МІКРОФЛОРИ 111

Камінський О.В., Муравйова І.М., Чикалова І.Г., Афанасьєв Д.Є., Пронін О.В.
АСОЦІАТИВНИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ АУТОІМУННИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ ЩИТОПОДІБНОЇ ТА ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗ СЕРЕД ПОСТРАЖДАЛИХ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧАЕС У ВІДДАЛЕНИЙ ПОАВАРІЙНИЙ ПЕРІОД.....115

Касіян О.П., Ткаченко Г.М.
ВПЛИВ РАДІАЦІЙНОГО ЧИННИКА НА ПОШИРЕНІСТЬ АУТОІМУННОГО ТИРЕОЇДИТУ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 120

Клименко М.О., Клименко Л.В.
ОЦІНКА ФАКТОРІВ РАДІОАКТИВНОГО ОПРОМІНЕННЯ НАСЕЛЕННЯ РОКИТНІВСЬКОГО РАЙОНУ 123

Клименко М.О., Лебедь О.О.
ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄМНОЇ АКТИВНОСТІ РАДОНУ В ПОВІТРІ ПІДВАЛЬНИХ ПРИМІЩЕНЬ 127

Копилова О.В., Прохорова Є.М., Белінгіо Т.О, Цвєт Л.О., Грищенко К.В.
ЧИННИКИ РИЗИКУ ДИСФУНКЦІОНАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ В ГІПОТАЛАМО-ГІПОФІЗАРНО - ТИРЕОЇДНІЙ СИСТЕМІ ДІТЕЙ ПУБЕРТАТНОГО ВІКУ, НАРОДЖЕНИХ ВІД БАТЬКІВ, ЯКІ ОПРОМІНЕНІ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧАЕС 129

Кравец А.П.
ГОТОВА ЛИ РАДИОБИОЛОГИЯ К ПРОГНОЗИРОВАНИЮ ЭФФЕКТОВ ХРОНИЧЕСКОГО ОБЛУЧЕНИЯ? 132

Кутлахмедов Ю.А., Матвеева И.В., Родина В.В.
ПРОГНОЗ И ОЦЕНКА ПОВЕДЕНИЯ В ЛАНДШАФТЕ РАДИОНУКЛИДОВ И ДРУГИХ ПОЛЛЮТАНТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДА АНАЛИТИЧЕСКОЙ ГИС ТЕХНОЛОГИИ 136

Лавренчук Г.Й., Сенюк О.Ф., Горовий Л.Ф., Шевель В.М.
РАДІОЗАХИСНІ ЕФЕКТИ МЕЛАНІН-ГЛЮКАНОВОГО КОМПЛЕКСУ З ТРУТОВИКА *FOMES FOMENTARIUS* ЗА УМОВ ЗОВНІШНЬОГО ГОСТРОГО РАДІАЦІЙНОГО ОПРОМІНЕННЯ 140

Левченко В.Б., Шульга І.В., Залевський Р.А., Сохальська Г.В., Борисевич Л.В.
ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-ЧИСТОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В 30-РІЧНИЙ ПЕРІОД ПІСЛЯ АВАРІЇ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС В УМОВАХ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ 145

Лико Д.В., Лико С.М., Портухай О.І., Безверха О.В.
АНАЛІЗ РАДІАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА ТЕРИТОРІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 151

Липська А.І., Ніколаєв В.І., Бурдо О.О., Шитюк В.А.
СТРУКТУРА ТА ВЕЛИЧИНА ДОЗОВИХ НАВАНТАЖЕННЯ У МИШОПОДІБНИХ ГРИЗУНІВ З ЗВ ЧАЕС У ВІДДАЛЕНИЙ ПІСЛЯАВАРІЙНИЙ ПЕРІОД 156

Липська А.І., Рябченко Н.Н., Бурдо О.О., Сова О.А., Гриневич Ю.П., Ганжа О.Б.
ОСОБЛИВОСТІ ПОКАЗНИКІВ КРОВОТВОРЕННЯ МИШОПОДІБНИХ ГРИЗУНІВ З ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ ЗВ ЧАЕС ЗА ХРОНІЧНОГО РАДІАЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ФОНІ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА 160

Литвинчук Х.М., Лавренчук Г.Й.
ВПЛИВ 2-МЕРКАПТОБЕНЗОТІАЗОЛУ НА МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН КУЛЬТУРИ МІОГЕННИХ КЛІТИН ЩУРІВ, ОПРОМІНЕНОЇ В ДОЗІ 10 ГР 164

Літвінов С.В., Кривохижа М.В., Кухарський В.М., Рашидов Н.М.
ПОСТРАДІАЦІЙНІ ЗМІНИ БІОХІМІЧНОГО СКЛАДУ НЕФОТОСИНТЕЗУЮЧИХ СТРУКТУР ЛИСТЯ РОСЛИН *ARABIDOPSIS THALIANA (L.) HEYNH.* 168

Масюк С.В., Чепурний М.І.
РЕКОНСТРУКЦІЯ ДОЗ ОПРОМІНЕННЯ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ ОСІБ, ЩО МЕШКАЛИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ З 26 КВІТНЯ ПО 30 ЧЕРВНЯ 1986 Р. 172

Матасар І.Т., Петрищенко Л.М., Луценко О.Г., Матасар В.І., Нечипорук Б.В.
ОЦІНКА ФАКТИЧНОГО ХАРЧУВАННЯ РАЦІОНІВ ХАРЧУВАННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ В РІЗНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВАХ 177

Матвєєва І.В., Азаров І.С., Сидоренко В.Л., Демків А.М.
ІСТОРИКО-ХРОНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ РАДІОЕКОЛОГІ В УКРАЇНІ.....180

Міхєєв О.М., Овсяннікова Л.Г., Жук В.В., Берестяна А.М.
БАГАТОРІВНЕВІСТЬ МЕХАНІЗМІВ РАДІОГОРМЕЗИСНИХ ЕФЕКТІВ У РОСЛИН 183

Онищук Н.В., Клименко О.М., Долженчук В.І.
РАДІОАКТИВНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ОРНИХ ЗЕМЕЛЬ РІВНЕНЩИНИ.....188

Отрешко Л.М., Йощенко Л.В.
ПРОБЛЕМИ З ВИКОРИСТАННЯМ РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНОЇ ПІСЛЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АВАРІЇ ПАЛИВНОЇ ДЕРЕВИНИ. 191

Прищепа А.М., Брикса О.В., Дарчик О.О.
ЗНИЖЕННЯ НАСЛІДКІВ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЯК СТАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІВНІЧНИХ РАЙОНІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 196

Пчеловська С.А., Літвінов С.В., Жук В.В., Нестеренко О.Г., Тонкаль Л.В., Салівон А.Г., Шиліна Ю.В.
ВІДМІННОСТІ У ВМІСТІ СУМИ ФЛАВОНОЇДІВ В ЕТАНОЛЬНИХ ЕКСТРАКТАХ СИРОВИНИ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН, ЯКІ ВИРОСЛИ В ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ ЧАЕС ТА В КИЇВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....201

Рахметов Д.Б., Фещенко В.П., Волощук В.П. Рахметова С.А.
РОЛЬ ИНТРОДУКЦИИ И СЕЛЕКЦИИ В МИНИМАЛИЗАЦИИ ПОСЛЕДСТВИЙ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ КАТАСТРОФЫ 205

Рашидова А.М., Гашимова У.Ф.
ОСОБЕННОСТИ ДИНАМИКИ АКТИВНОСТИ ПИРУВАТКИНАЗЫ В ЦИТОЗОЛЕ СТРУКТУР МОЗГА ОБЛУЧЕННЫХ МОЛОДЫХ И ВЗРОСЛЫХ КРЫС.....210

Розпутній О.І., Перцьовий І.В., Скиба В.В., Герасименко В.Ю., Савеко М.Є.
ОЦІНКА НАКОПИЧЕННЯ ^{137}Cs І ^{90}Sr У ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА НА РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ У ВІДДАЛЕНИЙ ПЕРІОД ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....214

Рябченко Н.М., Іванкова В.С., Барановська Л.М.
ЦИТОГЕНЕТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ ХВОРИХ НА РЕЗИСТЕНТНІ ФОРМИ РШМ В ХОДІ КПТ В РІЗНИХ РЕЖИМАХ 218

Рябченко Н.М., Липська А.І., Ганжа О.Б., Сова О.А.
ЗМІНИ У СИСТЕМІ КРОВОТВОРЕННЯ ЩУРІВ ЗА ТРИВАЛОГО НАДХОДЖЕННЯ РАДІОІЗОТОПУ ^{131}I.....220

Смаглій В.О., Данкевич В.Є., Олійник В.А.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.....224

Соколова Д.А., Кравец А.П.
ИЗМЕНЕНИЯ ПАТТЕРНА МЕТИЛИРОВАНИЯ ДНК И ФЕРТИЛЬНОСТИ *ARABIDOPSIS THALIANA* ПРИ ХРОНИЧЕСКОМ ОБЛУЧЕНИИ В КОНТРОЛИРУЕМЫХ УСЛОВИЯХ 228

Степанова Є.І., Колпаков І.Є., Вдовенко В.Ю., Кондрашова В.Г., Зигало В.Н.
ДЕЯКИ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НЕСПРИЯТЛИВИХ НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ У ДІТЕЙ – МЕШКАНЦІВ РАДІОАКТИВНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ.....231

Талько В.В., Дрозд І.П., Липська А.І., Атаманюк Н.П., Прохорова Є.М., Бойко О.А., Плескач О.Я., Шинкаренко В.І.
РАДІОБІОЛОГІЧНІ ЕФЕКТИ В ЕНДОКРИННІЙ СИСТЕМІ ЩУРІВ, ОПРОМІНЕНИХ ВНУТРІШНЬОУТРОБНО ВНАСЛІДОК ІНКОРПОРАЦІЇ ^{131}І В РІЗНІ ПЕРІОДИ ГЕСТАЦІЇ 234

Тетерук О.О., Ландін В.П., Гуреля В.В., Фещенко В.П.
АГРОЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В ЗОНІ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ 238

Тетерук О.Р., Фещенко В.П., Гуреля В.В.
ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ІНТРОДУЦЕНТІВ 241

Унрод В.І., Матвієнко Д.Г., Рябухін О.О.
РОЗРОБКА МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ТА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ТЕХНОГЕННИХ НАВАНТАЖЕНЬ 244

Хомутинин Ю.В., Кашпаров В.А., Лазарев Н.М., Отрешко Л.Н., Йощенко Л.В.
КОЭФФИЦИЕНТ ПЕРЕХОДА ИЗОТОПОВ ЙОДА ИЗ РАЦИОНА В МОЛОКО КОРОВ В РАЗЛИЧНЫХ РЕГИОНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЙ УКРАИНЫ 247

Чоботько Г.М.
ОСОБЛИВОСТІ ТА ХАРАКТЕР ВЗАЄМОДІЇ РІЗНИХ ЗА СВОЄЮ ПРИРОДОЮ ТЕХНОГЕННИХ ФАКТОРІВ НА БІОТУ 252

Чорна В.І., Сироватко В.О.
МІГРАЦІЯ ЦЕЗІЮ -137 І СТРОНЦІЮ–90 В ҐРУНТАХ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЙ ПРОДУКЦІЇ АГРОЕКОСИСТЕМ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ 257

Чорна Т.М., Сагайдак І.С.
ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА У МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРІ 260

Чунихин Л.А.,Чешик И.А., Дроздов Д.Н., Чеховский А.Л., Власова Н.Г., Карабанов А.К., Жук И.А.
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА РАДИАЦИОННОЙ ОБСТАНОВКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ ВСЛЕДСТВИЕ ЧЕРНОБЫЛЬСКОГО ЗАГРЯЗНЕНИЯ И РАДОНА 265

Шевченко В.В., Літвінов С.В., Данченко М.М., Нестеренко О.Г., Бережна В.В., Сакада В.І., Рашидов Н.М.
ТРАНСГЕНЕРАЦІЙНІ ЕФЕКТИ ХРОНІЧНОГО ОПРОМІНЕННЯ НАСІННЯ РОСЛИН СОЇ ТА ЛЬОНУ ІЗ ЗОНИ ЧАЕС 269

Шевченко Г., Талалаєв О., Клименко О.
СТАБІЛІЗАЦІЯ ГЕНОМУ РОСЛИН В УМОВАХ ДОВГОТРИВАЛОГО ОПРОМІНЕННЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ 274

Шумигай І.В., Манішевська Н.М.
РАДОНОВІ ВОДИ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ 278

до нього види, тому можуть набагато більше нагромаджувати і ^{90}Sr [1,2,6].

Таким чином, встановлені неоднакові закономірності розподілу цезію-137 і стронцію-90 в ґрунтах моніторингових ділянок:

- у ґрунтах вміст цезію-137 зменшився в 1,6 рази, а стронцію-90 в 2,0 рази в порівнянні з 1986 роком;
- в соломі озимої пшениці накопичення цезію-137 та стронцію-90 відбувається в 1,5 рази інтенсивніше, ніж в зерні пшениці, а стронцію – в 1,2 рази відповідно.

Список літератури

1. Гудков І.М. Радіоекологія: [навчальний посібник] / І.М. Гудков, В.А.Гайченко, В.О.Кашпаров та інші. – Херсон: ОЛДІ ПЛЮС, 2013 – 468с.
2. Лексахин Р.М. Радиоактивное загрязнение почвы и растений. –М. Изд-во АН СССР, 1963. – 132с.
3. Кравець О.П. Радіологічні наслідки радіонуклідного забруднення агроценозів . – К.: Логос, 2008. – 240с.
4. Ведення сільськогосподарського виробництва на територіях, забруднених внаслідок Чорнобильської катастрофи, у віддалений період (Рекомендації) / За ред. Б.С. Прістера. – К.: Атіка-Н, 2007. –196с.
5. Батлук В.А. Радіаційна екологія . – К.: Знання, 2009. –309с.
6. Веремеєнко С.І. Вплив добрив та меліорантів на перехід **Cs-** 137 з торфового ґрунту в багаторічні злакові трави / С.І. Веремеєнко, С.І. Коваль // Зб. V Міжнародної конференції 2006р. м. Житомир – С. 120-123.

УДК 614.76:314

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА У МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРІ

Чорна Тетяна Миколаївна, Сагайдак Ірина Степанівна

Університет державної фіскальної служби України

Постановка проблеми. Україна належить до кола держав, що мають потужну ядерну енергетику. За кількістю ядерних реакторів (15) Україна посідає 9-те місце у світі та 5-те в Європі. В загальному обсязі виробленої електроенергії в Україні частка атомної енергетики у 2016 році склала 52,3%. Разом з тим, слід відмітити, що робота атомних електростанцій пов'язана з низкою проблемних питань. Головне з них – безпека функціонування АЕС. Масштабні аварії на атомних установках відбуваються рідко, але їх наслідки, вплив на населення важко переоцінити.

Аварія на ЧАЕС призвела до радіоактивного забруднення навколишнього середовища, яке значно перевищує допустимі рівні радіаційної безпеки. У звітах західних фахівців радіоактивно забрудненими офіційно визнаються 23 % території Білорусі, 5 % території України і 1,5 % – Російської Федерації [3]. За даними ДСНС України, внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС 95 % території України зазнало радіоактивного забруднення різного ступеня. Загальна сума прямих збитків унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС у 1986-1989 роках становила близько 12,6 млрд $ США. Втрати матеріально-майнових комплексів і окремих об'єктів економіки в зоні відчуження на території України – 1,4 млрд $ США. Сумарні прямі втрати матеріальних об'єктів та об'єктів за межами зони відчуження становлять 0,8 млрд $ США. Аналіз непрямих збитків показав, що втрати від невикористання

сільськогосподарських, водних і лісових ресурсів, вартість недоотриманої електроенергії, збитки від мораторію на введення в дію нових потужностей на об'єктах атомної енергетики становили сумарно понад 160 млрд $ США [4].

Основними наслідками аварії стали: радіоактивне забруднення складових частин екосистеми: літо-, гідро- і атмосфери, ґрунтового і рослинного покривів; вплив на живі організми; вилучення з народногосподарського використання значних територій і природних ресурсів. Найбільшого ж удару, наслідки якого неможливо оцінити в грошовому еквіваленті, аварія завдала по здоров'ю українців. Наразі вченими отримано дані, які підтверджують, що Чорнобильська катастрофа та її наслідки стали чинником як прямої, так і опосередкованої дії іонізуючої радіації на організм людини, її органи і системи [4]. При цьому зазначена проблема стосується як сучасного, так і багатьох майбутніх поколінь.

Таким чином, **метою статті** є аналіз медико-соціальних наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції в Україні.

Елементи новизни. На основі проведеного аналітичного пошуку здійснено узагальнення інформації щодо медичних (ранніх та віддалених) і соціальних наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції в Україні на сучасному етапі.

Методологія досліджень. Під час проведення досліджень використано дані Державної служби статистики України щодо захворюваності населення України, аналітичні матеріали Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства екології та природних ресурсів України.

Виклад основного матеріалу. Здоров'я населення є однією з найвищих цінностей кожної цивілізованої країни. Зазначений показник відображає соціально-економічне, екологічне, демографічне і санітарно-гігієнічне благополуччя в країні, виступає одним із соціальних індикаторів суспільного прогресу, важливим чинником, який впливає на якість та ефективність трудових ресурсів.

Дослідження наслідків аварії на Чорнобильській АЕС дозволяє виділити основні групи ризиків для здоров'я населення [7]: 1. Ризики, пов'язані з негативним впливом радіоактивного опромінення на здоров'я людей, зокрема: додаткове опромінення населення України радіонуклідами, що випали за межами зони відчуження; високі рівні забруднення радіонуклідами території в зоні відчуження; не повністю контрольований стан високоактивних радіоактивних відходів в об'єкті «Укриття»; не повністю контрольований стан радіоактивних відходів в пунктах захоронення і тимчасової локалізації радіоактивних відходів зони відчуження. 2. Ризики втрати здоров'я, пов'язані з економічними збитками для країни від аварії на ЧАЕС. 3. Суб'єктивні ризики, пов'язані з неадекватним сприйняттям людьми впливу наслідків аварії на здоров'я.

Аналіз сучасного стану захворюваності населення в Україні за останні десятиліття свідчить про стійку тенденцію до зростання кількості новоутворень та вроджених аномалій (рис. 1). Враховуючи досвід досліджень постраждалих внаслідок ядерних бомбардувань, вчені прогнозують [5], що підвищення частоти онкологічних та радіогенних непухлинних захворювань внаслідок Чорнобильської аварії буде спостерігатися протягом 50 років після опромінення. Ці захворювання виступають і будуть в майбутньому основним фактором втрати працездатності та смертності.

Серед осіб, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській атомній станції можна виділити такі категорії: 1) учасники ліквідації наслідків аварії, особливо особи, що приймали участь у ліквідації наслідків аварії в 1986-1987 р. у зоні евакуації і першочергового відселення; 2) особи, евакуйовані в 1986 р. і переселені протягом наступних 20 років із зон евакуації і першочергового відселення; 3) особи, що проживають на радіоактивно-забруднених територіях з різною щільністю забруднення ґрунту цезієм-137, стронцієм-90, плутонієм; 4) особи, народжені від опромінених батьків (ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, евакуйованих і переселених осіб). До групи ризику також відносять осіб, опромінених на етапі внутрішньоутробного

розвитку й осіб, у яких опромінена щитоподібна залоза радіоізотопами йоду у віці 0-18 років на момент аварії.

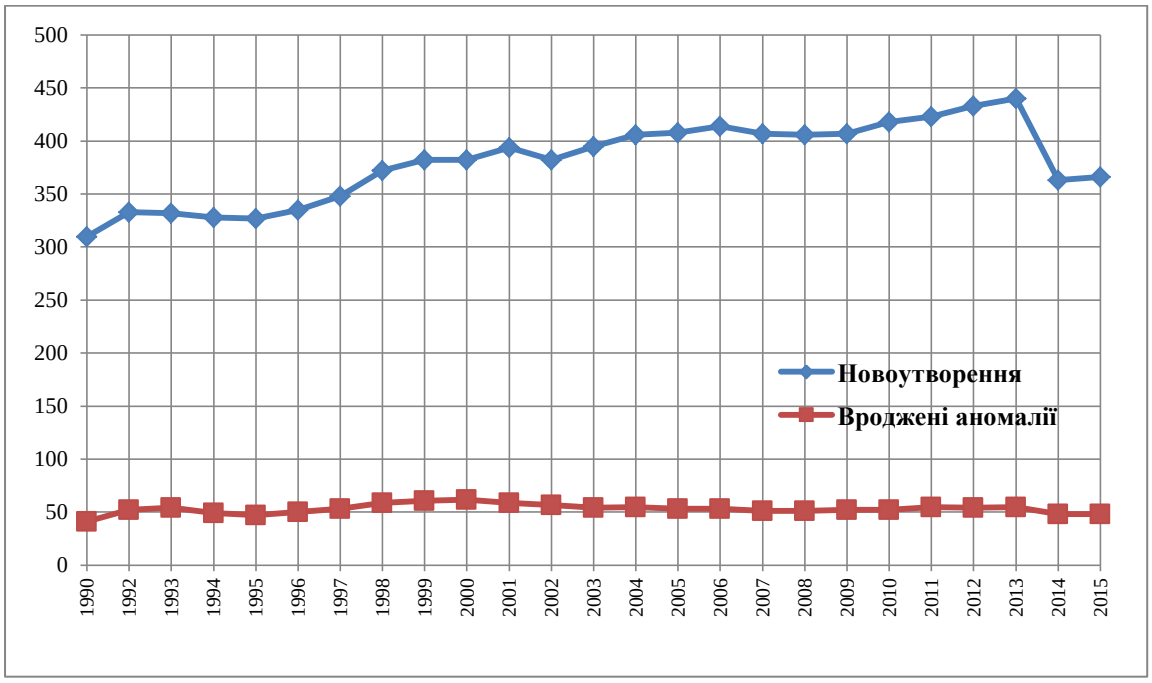

Рис. 1. Захворюваність населення, тис. осіб
(2014, 2015 рік – без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) [1]

За офіційною статистикою, станом на 1 січня 2016 року в Україні нараховувалось 1 мільйон 961 тисяч 904 особи, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, серед них: 210 тисяч 247 учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС; 1 мільйон 751 тисяч 657 потерпілих від Чорнобильської катастрофи, у тому числі 418 тисяч 777 потерпілих дітей [5].

Наразі в Україні спостерігається тенденція до швидкого зростання кількості осіб, визнаних непрацездатними внаслідок Чорнобильської аварії – від 200 осіб у 1991 р. до 64 500 у 1997 р. і 118 108 у 2014 р. Право на пільги, передбачені Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» мають 35 тисяч 672 особи (дружини (чоловіки), опікуни дитини померлих громадян, смерть яких пов'язано з Чорнобильською катастрофою, та 3 тисячі 317 громадян, які брали участь у ліквідації інших ядерних аварій, у ядерних випробуваннях, у військових навчаннях із застосуванням ядерної зброї) [5].

За даними Міністерства охорони здоров'я України, в структурі поширеності хвороб серед дорослого населення, потерпілого внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, перше місце посідають хвороби системи кровообігу, на другому – хвороби органів травлення, на третьому – хвороби органів дихання (рис. 2).

У структурі первинної інвалідності серед дорослого потерпілого населення найбільша частка припадає на новоутворення – 71,69%, хвороби системи кровообігу складають 20,50%, хвороби нервової системи – 2,31%, уроджені аномалії – 1,56%, хвороби органів дихання – 1,32%, ендокринної системи – 0,97%, органів травлення – 0,70%, розлади психіки та поведінки – 0,30% (рис. 3).

Слід зазначити, що смертність серед дорослого постраждалого населення щороку збільшується. Так, за період 2010-2014 рр. рівень смертності зріс на 4,73%. У структурі смертності дорослого населення, постраждалого внаслідок аварії, хвороби системи кровообігу займають перше місце (71,69 %), за ними слідують новоутворення (13,76 %), травми (5,32 %), хвороби органів травлення (3,39 %) та хвороби органів дихання (2,52) [2].

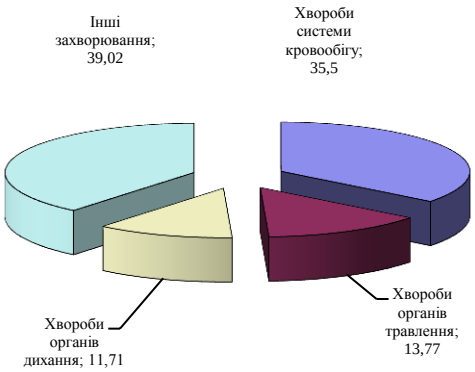

Рис. 2. Поширеність хвороб серед дорослого населення, потерпілого внаслідок аварії на ЧАЕС, станом на 2014 р., % [2]

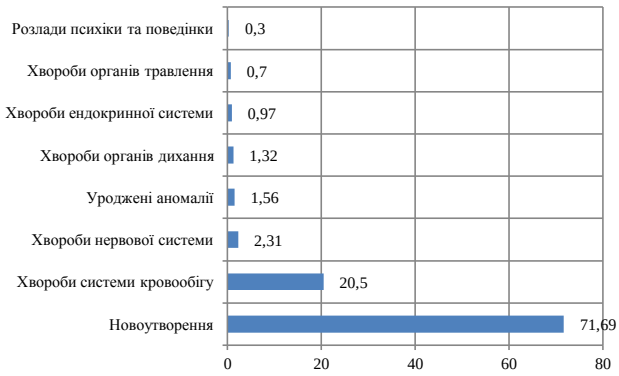

Рис. 3. Структура первинної інвалідності серед дорослого потерпілого населення у 2014 р., % [2]

Серед дитячого населення, постраждалого внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, навпаки, спостерігається зниження поширеності хвороб і захворюваності, проте зростає кількість новоутворень, у тому числі злоякісних, та уроджених аномалій. Зокрема, станом на 2014 рік на першому місці (46,06 %) – хвороби органів дихання, на другому (9,2 %) – хвороби ендокринної системи, на третьому (9,1 %) – хвороби органів травлення [2]. В числі уроджених аномалій (вад розвитку), деформацій та хромосомних порушень спостерігається зростання уроджених аномалій системи кровообігу, органів травлення, сечових органів та синдрому Дауна.

В цілому серед сукупності медичних наслідків радіоактивного забруднення території України можна виокремити такі основні групи як онкологічні захворювання та хвороби непухлинного характеру.

У постраждалих встановлено зростання частоти «ранніх» форм раків – лейкемії, раку щитовидної та молочної залози, а також зростання частоти пізніх форм солідних раків – раку легень та сечовидільних шляхів. Так, наприклад, частота захворювання на рак щитоподібної залози у дорослого населення за 1990-2011 рр. перевищує середні показники в Україні: у ліквідаторів – у 4,8 разів вища очікуваного рівня, в евакуйованих з 30-км зони – у 4,1 рази, у мешканців радіоактивно забруднених територій – в 1,3 рази [5]. Варто зазначити, що на території Житомирської, Київської, Рівненської, Черкаської та Чернігівської областей, які зазнали найбільшого забруднення, захворюваність на рак щитоподібної залози зростає утричі швидше порівняно з рештою території України як у чоловіків, так і жінок. Особливо критичною є ситуація із дитячою захворюваністю на рак щитоподібної залози. На кінець 2014 року лише в Україні було прооперовано 10600 дітей, які були опромінені в дитячому або підлітковому віці [5]. За прогнозами фахівців [4], зростання частоти раку щитоподібної залози буде фіксуватися ще приблизно 10-15 років.

Серед хвороб непухлинного характеру суттєва частка у структурі захворюваності та смертності постраждалих осіб припадає на хвороби системи кровообігу. Через 30 років після аварії на ЧАЕС значно зростає поширеність даного виду захворювань у осіб різного віку, часто спостерігається розвиток ускладнень, що призводять до ранньої інвалідності та смертності. Значна частина серед непухлинних захворювань також припадає на хвороби органів травлення, дихання, нервової системи і органів чуття, ендокринної, кістково-м'язової та сечостатевої систем [4, 5, 6].

Захворювання системи кровообігу переважно представлені такими хворобами як інсульт, інфаркт мозку, церебральний атеросклероз, гіпертонічна енцефалопатія, ішемічна хвороба серця та артеріальна гіпертензія. Варто зазначити, що розвиток хвороб системи кровообігу у значній мірі ускладнюється додатковим впливом комплексу нерадіаційних факторів, таких, як несприятливі умови праці, емоційна

перенапруга, фізичне перевантаження, нераціональне харчування, паління, надмірне споживання алкоголю, спадковість тощо.

Варто зазначити, що за роки, що минули від моменту аварії на ЧАЕС, «чорнобильська» проблема перетворилась у соціальну. Окрім впливу на здоров'я, інші заходи, пов'язані з аварією, насамперед, переселення, обмеження виробництва сільськогосподарської й промислової продукції радикально змінили уклад життя значної кількості людей [8]. Суперечлива, приховувана інформація про оцінки можливих наслідків аварії стали додатковим травмуючим чинником. Офіційні обмеження щодо публікацій чорнобильських матеріалів було знято лише в 1989 році. У результаті суб'єктивне сприйняття можливих наслідків аварії в офіційних звітах набувало форми псевдодіагнозу «радіофобія» [3].

Міжнародні експерти серед гуманітарних аспектів радіаційних ризиків наразі виділяють наступні [3]: 1) соціально-психологічний рівень сприйняття інформації про радіаційний вплив; 2) соціально-культурні особливості переселення.

За час, який минув після аварії на Чорнобильській АЕС, радіаційний стан радіоактивно забруднених територій поліпшився. Цьому сприяли природні процеси та здійснені заходи із запобігання поширенню радіонуклідів за межі зони відчуження, подолання наслідків аварії у сільськогосподарському та лісогосподарському виробництві, проведення дезактиваційних робіт. Запроваджені заходи дозволили знизити рівні опромінення населення, яке проживає на відповідних територіях. Наразі основна частина дози додаткового опромінення мешканців постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи територій України, обумовлена внутрішнім опроміненням, яке має місце внаслідок споживання радіоактивно забруднених продуктів харчування. Міжнародною громадською екологічною організацією Greenpeace проведено дослідження продуктів харчування в Україні на наявність в них радіонуклідів [6]. Згідно з результатами дослідження, в основному, небезпеку становить цезій-137 та стронцій-90, які більшою мірою залишаються у лісах (у ягодах, грибах, деревині для опалення і для будівництва). Міжнародні фахівці констатують, що нині Україна не має достатніх коштів для фінансування програм, необхідних для захисту населення. І радіаційне опромінення людей, що живуть на забруднених територіях, ймовірно, зростатиме. А дози радіації, отримані малолітніми дітьми, впливатимуть на стан їхнього здоров'я ще десятиліттями.

Висновки. Україна завжди належала до країн, для яких ядерна енергетика є пріоритетною галуззю національної економіки. В сучасних умовах Україна не має іншого шляху, ніж подальше розгортання повного ядерно-паливного циклу та розширення застосування ядерної енергії. Проте, розвиток галузі можливий тільки при впровадженні міжнародно-визнаних технологій та передового досвіду радіаційного медичного захисту населення. Саме такий досвід, унікальний для всього світу, Україна отримала під час ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Наразі визначено основні пріоритети України у сфері подолання медико-соціальних наслідків аварії на ЧАЕС [2]: 1. Завершення розробки та затвердження Загальнодержавної програми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2015-2020 рр. 2. Фінансове забезпечення державних бюджетних програм: «Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та «Радіологічний захист населення та екологічне оздоровлення території, що зазнала радіоактивного забруднення». 3. Продовження робіт щодо диспансеризації осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи у спеціалізованих закладах охорони здоров'я. 4. Продовження довгострокового обстеження осіб, які на момент аварії були у дитячому та підлітковому віці та проживали на територіях, що зазнали забруднення радіоактивним йодом. 5. Забезпечення адресної висококваліфікованої і спеціалізованої допомоги дітям, які мають статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

6. Проведення цілеспрямованих профілактичних, лікувальних і реабілітаційних заходів для зниження рівня дитячої захворюваності, інвалідності та смертності серед дитячого населення зазначеної категорії.

Варто відмітити, що спостерігається брак фінансових ресурсів державного та місцевого бюджетів для повного забезпечення потреб постраждалих ефективними лікувальними заходами, щороку зменшуються видатки на пільгове забезпечення постраждалих лікарським засобами. Такі тенденції негативно впливають на моральний стан постраждалих, зумовлюють затримку термінів одержання медичної допомоги, збільшують кількість звернень громадян зазначених категорій до центральних органів виконавчої влади.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
2. Прес-реліз до 30-х роковин Чорнобильської катастрофи, парламентських слухань на тему: «30 років після Чорнобиля: уроки та перспективи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://komekolog.rada.gov.ua/komekolog/control/uk/publish/article?art_id=58832&cat_id=45228
3. Екологічні, медико-соціальні та гуманітарні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС в оцінках міжнародної спільноти: висновки для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/monitor/januar2009/2.htm
4. Інформаційно-аналітичні матеріали з питань подолання наслідків чорнобильської катастрофи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.amnu.gov.ua/news/1/323/nformats-ino-anal-tichn-mater-ali-z-pitan-podolannya-nasl-dk-v-ornobilsko-katastrofi/
5. Коваленко Н. Жертви Чорнобиля і медичні наслідки радіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.radiosvoboda.mobi/a/27677731.html
6. Миколюк О. Хвороби і відлуння Чорнобиля [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/hvoroby-i-vidlunnya-chornobylya
7. Уроки Чернобыля: риски и небылицы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/ENVIRONMENT/uroki_chernobylya_riski_i_nebylitsy.html
8. Чорна Т.М. Медико-соціальні наслідки аварії на Чорнобильській атомній електростанції / О.П. Слободян, Л.П. Нещадим, В.А. Заєць // Наукові праці НУХТ. – 2016. – Т.22. – №4. – С. 83-91.

УДК 577.342:546.296:539.16.04

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ОЦЕНКА РАДИАЦИОННОЙ ОБСТАНОВКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ ВСЛЕДСТВИЕ ЧЕРНОБЫЛЬСКОГО ЗАГРЯЗНЕНИЯ И РАДОНА

Чунихин Л. А. [1],Чешик И. А. [1], Дроздов Д. Н., [2] Чеховский А. Л. [2], Власова Н.Г.[3] Карабанов А. К. [4], Жук И. А.[5]

Государственное научное учреждение «Институт радиобиологии НАН Беларуси», г. Гомель, Республика Беларусь»,
Учреждение образования «Гомельский государственный университет им. Ф. Скорины», г. Гомель. Республика Беларусь,
Республиканский научно-практический центр Радиационной медицины и экологии человека, г. Гомель, Республика Беларусь,
Государственное научное учреждение «Институт природопользования НАН Беларуси», г. Минск, Республика Беларусь,
Государственное научное учреждение « Объединённый институт ядерных исследований НАН Беларуси», г. Минск, Сосны, Республика Беларусь